

Příloha č. 5 - Implementace Koncepce podpory místní Agendy 21 v období 2012 – 2015

Implementace přijatých opatření AP

Některá opatření naplňují více cílů Koncepce

Opatření 1: Zajistit finance a odborné kapacity na zavádění, realizaci a hodnocení MA21 - naplnění Cíle 2.1: Zvýšit dostupnost finančních zdrojů a spojit jejich čerpání s kvalitou místního rozvoje

V závislosti na dostupnosti zdrojů bude zavádění MA21 realizováno resorty a kraji. Dále budou koordinovány nutné odborné kapacity a další vzdělávání v oblasti MA21 a udržitelného rozvoje.

Hodnocení:

Do roku 2014 byly utlumeny zdroje finanční podpory MA21 i kapacity na jednotlivých resortech. Přesto se podařilo naplňovat alespoň částečně uvedené opatření. Byla průběžně zajištěna spolupráce v rámci Pracovní skupiny pro MA21 RVUR a její zasedání, koordinovaná MŽP (zápisy na www.ma21.cz). PS MA21 zajišťovala nastavení a schválení oficiálních Pravidel MA21 pro jednotlivá léta, podílela se na aktualizaci hodnocení a metodickém přístupu. V rámci PS MA21 probíhala spolupráce s početnou expertní skupinou (10 členů, 20 konzultantů) pro hodnocení 10 oblastí udržitelného rozvoje v rámci MA21. Zvyšovala se účast na kontrolách/obhajobách nejlepších měst na místě. Expertní spolupráce byla možná díky vstřícnému přístupu Národní sítě Zdravých měst ČR, která expertní práci hradila ze svých finančních zdrojů (příspěvky od municipalit).

Provoz Databáze MA21 jako významné součásti hodnocení MA21 zajišťovala agentura CENIA, příspěvková organizace MŽP. Přes kvalitní práci správce databáze bylo v průběhu hodnoceného období zřejmé, že kapacita 1 zaměstnance nemůže požadavky na administraci, ale i kontrolu veškerých vkládaných dokumentů (administrativní správnost a soulad s požadovanými kritérii) pokrýt a to vzhledem k nárůstu registrovaných subjektů a množství vkládaných dokumentů. Také technické parametry databáze byly zastaralé. Proto CENIA bude v roce 2015 optimalizovat

technické parametry databáze a navýšila personální kapacitu na správu o 0,4 úvazku (financuje MŽP).

Vzdělávání v oblasti MA21 probíhá zejména v rámci „škol“ Zdravých měst (3 krát ročně), zahrnuje certifikované vzdělávání koordinátorů, stálou spolupráci předsedkyně PSMA21 a vzdělávání v nových tématech, představovaných relevantními hosty, zejména z akademického, ale i neziskového a podnikatelského sektoru. V rámci koordinace MA21 (MŽP) jsou municipality informovány o dalších vzdělávacích akcích.

Rezerva je ve spolupráci s MŠMT – zejména v rámci vzdělávání pedagogů a nastavení vzdělávání k udržitelnému rozvoji (VUR) vůbec. V tom by měl pomoci Výbor pro vzdělávání k udržitelnému rozvoji RVUR a vzájemná spolupráce s Výborem pro municipality.

Kraje mají nastavené systémové vzdělávání k udržitelnému rozvoji (VUR) za využití center EVVO. V praxi se však ukazuje, že v rámci vzdělávání k UR bývá zcela dominantní environmentální součást. Chybí více kvalitních lektorů, po kterých je z municipalit velká poptávka. MA21 není systémově v tomto vzdělávání zahrnuta – požadavek na zahrnutí MA21 byl uplatněn a zatím nerealizován. V rámci krajů vyniká v oblasti vzdělávání i podpory MA21 kraj Vysočina.

Opatření 2: Realizovat specifické informační a osvětové aktivity pro politiky, vedení obcí, vedení úřadů a významné oborové skupiny na místní, regionální i celostátní úrovni – naplnění Cílů 1.1 - zajistit osvětu a šíření informací o MA21 a 1.2 – zajistit výměnu informací mezi partnery a členy MA21 jak v rámci ČR, tak v mezinárodním měřítku.

Je nutné realizovat aktivity, které budou specificky zaměřeny na politickou reprezentaci a zástupce úřadů. Lze např. začleňovat informace o MA21 a udržitelném rozvoji do příruček pro starosty a zastupitele. Je také nezbytné šířit informace o MA21 a udržitelném rozvoji dalším významným oborovým skupinám a začlenit problematiku MA21 do existujících aktivit.

Hodnocení

Osvětové aktivity pro politiky a vedení obcí a úřadů byly v uplynulém období (a jsou) průběžně zajišťovány Národní sítí Zdravých měst ČR, která pořádá řadu vzdělávacích a osvětových akcí pro uvedené skupiny. Konkrétně lze jmenovat Školy Zdravých měst (třikrát ročně) nebo odborné sekce (tematické zaměření - několikrát ročně). Významným prvkem jsou veřejné obhajoby kategorie „B“ a „A“, které nabývají na popularitě a jsou hojně navštěvovány. Jde o přenos nejlepší praxe, který je pak již následován samostatnou spoluprací v rámci měst (leading and learning). NSZM je také dosavadním koordinátorem pro ČR v oblasti energetických úspor - Covenant of Mayors a společně s předsedkyní PS MA21 (MŽP) zajišťovala intenzivní spolupráci s Energy Cities, evropskou asociací pro tuto oblast. Energetičtí manažeři čtyř nejlepších měst (Chrudim, Litoměřice, Vsetín, Kopřivnice) založili Asociaci energetických manažerů, která má pomáhat osvětě a přenosu dobré praxe v oblasti opatření v důsledku klimatických změn. Tato iniciativa „zdola“ je velmi cenná a efektivní, její vznik byl/je ale i výsledkem vytvoření systému v rámci MA21 včetně evaluace, metodické i finanční podpory a koordinací z národní úrovně. V rámci spolupráce se Svazem měst a obcí byla místní Agenda 21 zařazena do příručky pro nové zastupitele po komunálních volbách.

Výměna informací mezi resorty probíhala v rámci Pracovních skupin MA21 a elektronickou komunikací v mezidobí pod koordinací MŽP. Zástupce MŽP je též zakládajícím členem European LA21 Roundtable, který se schází cca 1 krát ročně za účelem výměny dobré praxe mezi státy (nejen EU). Nastavení MA21 v ČR je oceňováno zahraničními partnery jako příklad podpory implementace udržitelného rozvoje. O prezentaci a podklady měly zájem také zahraniční návštěvy z Číny, Thajska a zemí „Východního partnerství“ (Ministerstvo zahraničních věcí si vyžádalo prezentaci o MA21 v letech 2014 a 2015).

Opatření 3: Pokračovat v systému certifikovaného vzdělávání koordinátorů MA21 a rozšířit systém vzdělávání na další cílové skupiny – naplnění Cíle 1.3 – Dostatečné možnosti vzdělávání

Nadále bude realizován systém certifikovaného vzdělávání koordinátorů MA21 a bude rozšířen systém vzdělávání dalších cílových skupin (politiků, úředníků, pedagogických pracovníků, podnikatelů, NNO i široké veřejnosti)

Hodnocení:

Systematické certifikované vzdělávání koordinátorů realizuje dlouhodobě Národní síť Zdravých měst ČR. Vzdělávací program má akreditaci Ministerstva vnitra. Koordinátoři jsou školeni teoreticky i prakticky - tato pozice v úřadě se v praxi ukazuje být dobrou investicí municipality do personálních kapacit - dobrý koordinátor přináší informace a propojuje při realizaci MA21 složky úřadu, samosprávu i veřejný a podnikatelský sektor.

Školení pro politiky a úředníky probíhá formou vzdělávání a osvěty, popsané v Opatření 2.

Školení pro pedagogické pracovníky nebylo nastartováno z národní úrovně vůbec, omezeně probíhá v jednotlivých pokročilých municipalitách, stejně jako vzdělávání podnikatelů, NNO a široké veřejností.

Opatření 4: Zvýšit prestiž MA21 – naplnění Cíle 3.1 – Dosáhnout efektivní meziresortní spolupráce a komunikace mezi jednotlivými úrovněmi (stát – kraj – obec) a Cíle 3.2 – Posílit politickou poptávku po MA21 na regionální a místní úrovni

Udělení nejvyšších kategorií MA21 bude spojeno s oceněním ze strany vysokých představitelů státu. Budou zpracovány (zejména úspěšnými realizátory MA21) a šířeny příklady dobré praxe – např. jako jeden z výstupů úspěšného získání či obhajoby dané kategorie MA21. Lze však využít také příkladů z obcí, měst či krajů, které doposud nejsou zařazeny v databázi MA21, přesto však realizují aktivity, které mohou být v rámci MA21 prezentovány jako příklad dobré praxe.

Hodnocení:

Dosažení Kategorie „A“ a „B“ je oceňováno každoročně diplomy ministra životního prostředí. Ocenění je ze strany municipalit vnímáno jako prestižní, přestože není spojeno s žádnou finanční či jinou odměnou. Pro další období by kategorie „A“ -

nejlepší municipalita měla být oceňována ze strany Úřadu vlády/RVUR, jedná se o ocenění premiérem.

Do roku 2013 byly každoročně oceňovány municipality, které splnily kategorii „C“ a „B“ v rámci Ceny kvality ve veřejné správě Ministerstva vnitra. Tato cena byla z důvodu vnitřních změn na MV v letech 2014 a 2015 pozastavena. V současné době probíhá tvorba nového Statutu ceny a bude pravděpodobně opět udělována od roku 2016.

Příklady dobré praxe jsou šířeny v rámci veřejných obhajob nejvyšších kategorií (každoročně), průběžně v rámci vzájemné spolupráce municipalit, na Školách zdravých měst ČR – úvodní den je veřejně přístupný a dalších akcích NSZM. Velmi úspěšný je také web www.dobrapraxe.cz (správa NSZM, volně přístupný).

Příklady dobré praxe měst, která nejsou registrována v databázích se děje prostřednictvím informací ze strany předsedkyně PS MA21 nebo NSZM – jde většinou o informace z akcí, seminářů a konferencí.

Opatření 5: Doporučovat MA21 při přípravě relevantních koncepčních dokumentů - naplnění Cíle 3.3 – Podporovat MA21 jako součást strategického plánování a řízení

Při zpracovávání či aktualizaci koncepčních dokumentů a metodických pokynů zdůrazňovat roli a možné využití MA21 s cílem odpovídajícího zohlednění MA21 v těchto dokumentech jako jednoho z významných nástrojů pro implementaci SRUR na regionální a místní úrovni.

Hodnocení:

Opatření se dařilo naplňovat částečně. MA21 je zahrnuta ve Státní politice životního prostředí (MŽP) a nově ve Strategickém rámci rozvoje veřejné správy (MV) jako metoda kvality. MA21 byla sice součástí Strategického rámce udržitelného rozvoje, protože však nikdy nebyla zpracována implementační část, zařazení zůstalo pouze v rovině deklarace. Po obnovení práce RVUR a její přesun pod Úřad vlády je ale MA21 vnímána jako důležitá součást udržitelného rozvoje a měla by takto být promítnuta do aktualizovaného Strategického rámce a následných dokumentů.

Na úrovni municipalit, realizujících místní Agendu 21 je MA21 nástrojem, zahrnujícím strategické plánování a řízení.

Opatření 6: Posilovat kvalitní administrativní zázemí pro MA21 na všech úrovních – naplnění Cíle 4.1 – Systematicky sledovat a vyhodnocovat kvalitu jednotlivých MA21 a jejich dopady na udržitelný rozvoj

Na národní úrovni pokračovat v aktivitách PS MA21 a dále usilovat o hlubší zapojení těch resortů, které doposud v rámci PS MA21 nebyly aktivní (případně jen omezeně) a posílit také roli krajů. Podpořit kraje a obce při vytváření administrativního a organizačního zázemí pro MA21. V pravidelných intervalech organizovat setkání k výměně zkušeností a koordinaci aktivit na jednotlivých úrovních.

Hodnocení:

PS MA21 v letech 2012 – 2015 úspěšně potvrdila postavení oficiálního a nezávislého odborného orgánu pro MA21 v ČR, včetně zachování ambice zůstat širokou názorovou platformou. Pracovní skupina se zaměřuje zejména na uplatnění principů udržitelného rozvoje na místní úrovni v praxi, na hledání způsobů, jak zvyšovat kvalitu v již zapojených obcích, městech, mikroregionech a krajích a jak šířit zkušenosti s implementací místní Agendy 21 v dalších municipalitách. Cílem PS MA21 je realizovat Akční plán tak, aby se místní Agenda 21 stala běžným nástrojem veřejné správy.

Členy PS MA21 jsou zástupci ústředních orgánů státní správy, oficiální koordinátoři místní Agendy 21 v obcích a regionech, zástupci akademické sféry, nestátních neziskových organizací, Národní sítě Zdravých měst ČR, Svazu měst a obcí ČR, Sdružení tajemníků měst a obecních úřadů ČR.

V roce 2013 došlo k prohloubení meziresortní spolupráce při realizaci Akčního plánu, zejména aktivitami MŽP, MV a MMR. Nově byli do PS MA21 přizváni zástupci MŠMT, MZe a MPSV. Aktivní zapojení těchto resortů, zejména MŠMT a MZe se nepodařilo přes opakované oslovování a výzvam ke spolupráci. Na zasedání PS MA21 byla zvána početná skupina hostů. Ti byli, vedle řádných členů, též pravidelně obesíláni zápisy z jednání, aktuálními informacemi i projednávanými materiály. Zasedání skupiny byla otevřená, přístupná všem zájemcům, což umožnilo mj.

zapojení nevládních organizací do realizace Akčního plánu (např. Společnost pro trvale udržitelný život - STUŽ, aj.)

Účast a aktivita v rámci PS MA21 je dána zejména osobním nasazením jednotlivých členů. Lze konstatovat, že personálně je administrativní zázemí MA21 podhodnoceno.

Informace umístěné v Databázi Ma21 podléhají průběžné odborné kontrole ze strany PS MA21. Ve všech pokročilých municipalitách, které naplnily dosud nejvyšší kategorii „A“ (do roku 2014 dosud 1 municipalita) a kategorii „B“ (5-6 municipalit), probíhaly také obhajoby v místě, při kterých se členové PS MA21 seznámili s dokumentací i praxí implementace MA21 v dané municipalitě. Tato činnost je časově i odborně náročná a někteří členové PS MA21 (zástupci resortů) často nedisponují potřebnou kapacitou.

SHRNUTÍ:

Akční plán ke Konceptci po připomínkovém řízení v roce 2011 prošel redukcí aktivit opatření, a tak bylo naplňování cílů částečně omezeno. Přes konkrétní překážky, uvedené v hodnocení, je možné říci, že se v období 2012 – 15 podařilo rozvíjet spolupráci, zejména v rámci PS MA21 a Výboru pro municipality RVUR a rozvíjet metodickou a evaluační podporu municipalitám. Podařilo se zapojit do spolupráce více subjektů, vytvořit početný expertní tým (cca 30 členný), který tvoří jakýsi „think tank“ udržitelného rozvoje měst. Ve výsledku pak roste počet zapojených municipalit i kvalita jejich rozvoje (MA21). A to i přes to, že tato oblast byla v hodnoceném období financována minimálně.